

Raadsvoorstel

Beoogd effect

Het beoogde effect is de formele verankering van een integraal erfgoedbeleid, gericht op “Behouden, Benutten en Beleven” van het erfgoed van Zeewolde. Door het vaststellen van de *Kadernota* wordt de basis gelegd voor het *Uitvoeringsplan*. Dit plan zal zorgen voor concrete acties zoals de prioritering en juridische bescherming van monumentale objecten, zichtlijnen en archeologie. Hierdoor wordt de erfgoedzorg effectief geïntegreerd in ruimtelijke ontwikkelingen (Omgevingswet), wat leidt tot versterking van de gemeentelijke identiteit, leefkwaliteit en publieke waardering

Beslispunten

1. De *Kadernota Erfgoed Zeewolde* vast te stellen;
2. Een bedrag van € 45.000,- ter beschikking te stellen voor het opstellen van het uitvoeringsplan, conform de financiële toelichting, te dekken uit de bestemmingsreserve Omgevingswet.
3. De 27^e wijziging van de begroting van het dienstjaar 2025 vaststellen.

Inleiding

Op 17 december 2020 werd de motie *bescherm ons erfgoed* aangenomen waarin werd verzocht om door een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoek te laten doen naar de criteria waarop panden of zichtlijnen in aanmerking komen tot aanwijzing als gemeentelijk monument of cultureel erfgoed.

De gemeente Zeewolde beschikt, ondanks haar jonge leeftijd, over een rijk en veelzijdig erfgoed dat bijdraagt aan identiteit, leefkwaliteit en historisch besef. Met de ‘*Kadernota Erfgoed*’ wordt voor het eerst een integrale visie neergelegd voor het bovengrondse en ondergrondse erfgoed. Uitgangspunt is het motto “Behouden, Benutten en Beleven”.

Aanleiding en context

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving, zoals de Erfgoedwet 2016 en de Omgevingswet 2024, vragen om een gemeentelijke visie en verankering van erfgoed in het ruimtelijk beleid. De huidige beleidsinstrumenten zijn daarbij

beperkt: er is nog geen erfgoedverordening, erfgoedregister of gemeentelijke monumentenlijst.

Kern van het beleid: behouden, benutten en beleven

Het beleid richt zich op drie pijlers. Allereerst staat het behouden van waardevol erfgoed centraal. In de *Kadernota* is een uitgebreide lijst bijgevoegd van erfgoedobjecten, waaronder archeologie, gebouwen, landschapselementen, kunstwerken en herinneringsplaatsen. Op basis daarvan kan in het *Uitvoeringsplan Erfgoed* een beschermingsagenda opgesteld worden met prioritering voor aanwijzing van gemeentelijke monumenten en vastlegging in een erfgoedregister. Ook de actualisering van de archeologische beleidskaart uit 2016 is een belangrijke stap, zodat deze aansluit bij de eisen van de Omgevingswet.

Daarnaast wil de gemeente het erfgoed nadrukkelijk benutten. Erfgoed wordt ingezet bij ruimtelijke ontwikkelingen, als een instrument om kwaliteit en identiteit te versterken. Daarbij wordt herbestemming gestimuleerd wanneer objecten hun oorspronkelijke functie verliezen, zodat hun erfgoedwaarde behouden blijft. Ook wordt actief de verbinding gelegd met toerisme, recreatie, landbouw en actuele maatschappelijke opgaven, zoals duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Tot slot is er aandacht voor het beleven van erfgoed. Kennis en beleving worden vergroot door erfgoededucatie, publieksinformatie en het beter toegankelijk maken van erfgoed, onder meer via een digitale erfgoedkaart, informatiepanelen en routes. Inwoners, scholen, culturele partners en de provincie worden nadrukkelijk betrokken, en evenementen vormen een belangrijk middel om erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed publiek.

Argumenten

1. **De *Kadernota* legt duidelijke uitgangspunten en kaders vast en vormt een brede basis om erfgoed zo in te richten dat het niet alleen beschermd wordt, maar ook benut en beleefd kan worden.**
De *Kadernota* biedt meer dan enkel een inventarisatielijst met potentiële monumenten en relevante erfgoed. Het biedt ook richting om erfgoed verder te verankeren binnen de gemeente. Door te focussen op het behouden, benutten en beleven van de erfgoed krijgt het een waardevollere rol dan het enkel vastleggen van gemeentelijke monumenten. Dit biedt de gemeente de mogelijkheid om het erfgoed vanaf het eerste moment een kwalitatieve slag te geven. Daarnaast benoemt de *Kadernota* ook het belang van stedenbouwkundige zichtlijnen en aangezichten wat een directe wens is voortkomend uit de motie.
2. **De verdere uitwerking in een *Uitvoeringsplan* maakt het mogelijk om de kaders concreet te vertalen naar uitvoerbaar beleid en maatregelen**
De vaststelling van de *Kadernota* door de raad is een noodzakelijke

bestuurlijke stap. De *Kadernota* op zichzelf is echter onvoldoende om de bescherming en benutting daadwerkelijk te realiseren. De verdere uitwerking in een concreet *Uitvoeringsplan* is onontbeerlijk om de strategische kaders te vertalen naar operationeel beleid, uitvoerbare maatregelen en een heldere planning, wat essentieel is om daadwerkelijk tot de aanwijzing van erfgoed te komen

Kanttakeningen

Het proces van de *Kadernota* naar het *Uitvoeringsplan* behelst nog significante bestuurlijke en operationele afwegingen.

Allereerst vereist het daadwerkelijke aanwijzen van objecten en zichtlijnen als gemeentelijk erfgoed nog bestuurlijke keuzes, met name ten aanzien van prioritering. De *Kadernota* is gebaseerd op een brede inventarisatie van potentieel waardevolle objecten. Het college is bevoegd om deze prioritering, in samenspraak met eigenaren en belanghebbenden, in het *Uitvoeringsplan* vast te leggen en daarmee het uitvoeringstempo te bepalen

Financiën

Dit advies onderscheidt duidelijk de kosten voor het opstellen van het *Uitvoeringsplan* (planning en organisatie) van de toekomstige, structurele kosten voor de feitelijke aanwijzing en instandhouding van erfgoed (implementatie).

Kosten *Uitvoeringsplan* (Planning)

Het opstellen van het *Uitvoeringsplan* Erfgoed, inclusief de gedetailleerde uitwerking van de participatiestrategie, de beschermingsagenda en de begroting van de aanwijzingskosten, is geraamd op een bedrag van € 45.000,-. Dit bedrag is noodzakelijk voor de inhuur van specialistische expertise om de strategische kaders van de *Kadernota* concreet te vertalen naar uitvoerbare, juridisch houdbare programma's en daarmee de benodigde operationele planning en risicoreductie te realiseren. Dit bedrag wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Omgevingswet, deze reserve is hiervoor toereikend.

Kosten Implementatie (Aanwijzing Erfgoed)

Het *Uitvoeringsplan* zal de toekomstige kosten inzichtelijk maken die gemoeid gaan met de definitieve bestuurlijke aanwijzing van erfgoed.

Conform het Beslispunt zal het college, nadat het *Uitvoeringsplan* is vastgesteld en deze kosten gedetailleerd en onderbouwd zijn, een separaat voorstel aan de raad doen ter dekking van deze implementatiekosten en de benodigde structurele capaciteit.

Communicatie en participatie

Een gedegen communicatiestrategie en participatie zijn fundamentele randvoorwaarden voor het succes van het erfgoedbeleid. Het *Uitvoeringsplan* zal dan ook specifiek gericht zijn op de invulling hiervan. Een belangrijk en verplicht onderdeel van het op te stellen *Uitvoeringsplan* is de uitwerking van een gedegen strategie voor participatie en communicatie met de eigenaren van de objecten die in aanmerking komen voor

erfgoedaanwijzing. Deze vroegtijdige betrokkenheid is essentieel voor het creëren van draagvlak en het waarborgen van de juridische houdbaarheid van latere aanwijzingsbesluiten.

Bij de vaststelling van de *Kadernota* zal algemene communicatie op de gemeentelijke website plaatsvinden. De verdere publiekscommunicatie, gericht op het vergroten van de beleving van erfgoed (via bijvoorbeeld een digitale erfgoedkaart, informatiepanelen en routes), zal gedetailleerd worden uitgewerkt in het *Uitvoeringsplan*.

Hoofdpijnen uitvoering

De *Kadernota* wordt nu ter vaststelling aan de raad voorgelegd. De daaropvolgende implementatie zal plaatsvinden via een *Uitvoeringsplan*, waarvan de vaststelling een bevoegdheid van het college is.

Fasering en Planning

Het proces kent de volgende opeenvolgende stappen :

1. Vaststelling *Kadernota* (huidig raadsbesluit).
2. Opstellen *Uitvoeringsplan* Erfgoed. De verwachting is dat deze eind 2^e kwartaal 2026 is afgerond.
3. Vaststelling *Uitvoeringsplan* door het college (collegebevoegdheid).
4. Indienen separaat raadsvoorstel voor de kosten van de erfgoedaanwijzing.
5. Definitief aanwijzen erfgoed (wordt ter formele bekrachtiging voorgelegd aan de Raad).

Burgemeester en Wethouders van Zeewolde,
de secretaris, de burgemeester,

K.C. Hamstra

A.M. Harmsma

Bijlagen:

- *Kadernota Startnotie Erfgoedbeleid Zeewolde*